

“Focussen op kerntaken”

Foto: Michiel Wijnbergh.

IPO-voorman Erik van Heijningen kijkt met voldoening terug op de milieusamenwerking van de afgelopen vier jaar. Maar niet alles verliep perfect. Nu de provincies onder vuur liggen is het zaak de gelederen nog meer te sluiten. “Waar het om gaat is dat we met name ten aanzien van onze kerntaken één lijn bepalen en die vervolgens vasthouden. Slagen we daarin, dan worden we echt zichtbaar als krachtig middenbestuur.”

Nu de statenverkiezingen achter de rug zijn wordt in provincieland volop gewerkt aan de vorming van nieuwe coalities en collegeprogramma's. Zeker is dat het onderwerp milieu daarin nadrukkelijk een rol speelt. Een mooi moment voor een terug- en vooruitblik op de resultaten van het interprovinciale milieubeleid van de afgelopen vier jaar met Erik van Heijningen, gedeputeerde van Zuid-Holland en voorzitter van de IPO-adviescommissie Milieu. Ten aanzien van de resultaten toont hij zich op hoofdlijnen tevreden. “We hebben serieus werk gemaakt van het gezamenlijk optrekken in IPO-verband. Dat zie je ook aan de grote opkomst van de milieugedeputeerden

bij de vergaderingen. Inhoudelijk heeft dat zich terugvertaald in goed beleid op de verschillende dossiers. Dan denk ik met name aan de voortgang die we hebben geboekt op het terrein van klimaat, bodem, vergunningverlening, handhaving en windmolens.”

Meerwaarde

Persoonlijk vindt Van Heijningen het erg leerzaam om regelmatig met elf collega-gedeputeerden rond de tafel te zitten. “Het is inspirerend om met dit bonte gezelschap te zoeken naar een gezamenlijke lijn. Daarin zit voor mij ook de meerwaarde van de IPO-samenwerking. Benadruk je de verschillen, dan bereik je juist het tegenovergestelde. Ik heb de afgelopen vier jaar momenten gehad van ‘ja, daar doen we het voor’. Dan denk ik bijvoorbeeld aan het beleidskader energiecentrales. Dat is in eerste instantie op initiatief van Zuid-Holland opgesteld omdat wij aanvoelden dat - met de ogen van Europa in onze rug - strenge voorwaarden nodig zijn voor de bouw van nieuwe kolencentrales. De overige provincies schaarden zich achter ons initiatief en inmiddels is dit een landelijk kader geworden. Ik vind dit een mooi voorbeeld hoe je van onderop met z'n allen vanuit de provincies nieuw beleid kunt maken. Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit is een ander voorbeeld waarbij onze meerwaarde goed tot uitdrukking is gekomen.” Wat volgens hem niet mag worden onderschat is het vele werk dat ambtenaren veelal op de achtergrond in IPO-verband verrichten. “Alleen al het feit dat zij elkaar regelmatig spreken leidt al tot hele positieve netwerken.”

Het verschil maken

Tot zijn spijt zijn er echter ook dossiers geweest die minder goed verliepen. “Dan denk ik bijvoorbeeld aan de discussie over het provinciefonds. Daarover zijn we het zo oneens dat we nu lijdzaam moeten wachten op een Salomonsoordeel van het Rijk. Op dat soort momenten zakt de moed je in de schoenen.” Ook met de vorming van Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) blijkt het lastig om door te pakken. “We hebben hier in IPO-verband duidelijke afspraken over gemaakt. Helaas wordt inmiddels aan alle kanten met eigen modellen van deze gezamenlijke lijn afgeweken. Ik zou willen dat we hier met meer tempo en een eenduidige benadering onze tanden in zetten. Slagen we daarin, dan kun je echt laten zien dat je als middenbestuur het verschil maakt.”

In het verlengde hiervan pleit Van Heijningen ervoor dat de provincies zich in de nieuwe periode focussen op het verrichten van de kerntaken. “Doen we dat, dan kunnen we ons onderscheiden. Neem het water- en klimaatbeleid. Dat is zo breed dat je je als provincie in feite overal mee kunt bemoeien. Laten we ons nadrukkelijk richten op de terreinen waar onze bevoegdheden liggen. Van daaruit kunnen we prioriteiten bepalen en in IPO-verband keuzes maken, die overigens op onderdelen best per provincie kunnen verschillen. Dan kun je ook aan de samenleving laten zien waarom we als provincies ertoe doen.” In dit kader vindt Van Heijningen het belangrijk nadrukkelijker in te spelen op de gegroeide integratie tussen de verschillende beleidsvelden, met name op het snijvlak van milieu en ruimtelijke ordening. Met het oog hierop pleit hij voor een verdergaande provinciale bevoegdheid voor de ondergrond. “Dan komt er nog meer regie op de mogelijkheden om in een vroeg stadium op meerdere terreinen winst te boeken. Denk aan het simultaan realiseren van klimaatdoelen, economische kansen en bescherming van de bodem.”

Teamgeest

Privé houdt Van Heijningen zich actief bezig met de zwemsport. Vanuit die ervaring trekt hij graag een parallel naar de samenwerking in provincieland. “Ik zou zo graag zien dat we in IPO-verband er eveneens in slagen om vanuit een gezamenlijke strategie te opereren en ons hier vervolgens aan te houden. Dan ontstaat gaandeweg steeds beter teamspel. Als we daarin slagen, maken we ons als krachtig middenbestuur echt zichtbaar.” ●

Investeren in het voorkomen van ongelukken

Kort na de brand bij Chemie-Pack ging het IPO-project inherente veiligheid van start. Doel van het concept is ongelukken zoveel mogelijk voorkomen.

▶ LEES VERDER OP PAGINA 3

Kan stortbeheer beter?

Isoleren, beheersen en controleren is afdoende om doorlekken van afvalstoffen te voorkomen. Duurzaam stortbeheer beoogt een stap verder te gaan.

▶ LEES VERDER OP PAGINA 5

Noorden investeert om te besparen

Medio 2015 moeten in de drie noordelijke provincies 100.000 woningen energiezuinig zijn. In een jaar tijd is al ruim 47 miljoen euro geïnvesteerd.

▶ LEES VERDER OP PAGINA 7

Cradle to Cradle Network maakt kansen concreet

In het kader van het Europese Cradle to Cradle Network project zijn de goede voorbeelden op dit gebied geïnventariseerd. Dit jaar volgt een actieplan.

▶ LEES VERDER OP PAGINA 9

Gelderland maakt werk van uitvoeringsdiensten

Gelderland is goed op weg met het opzetten van RUD's. Regisseur Gérard Bouman heeft een duidelijk advies: “Werk vanuit de inhoud.”

▶ LEES VERDER OP PAGINA 10

Zorgen over natuurbeleid

De coalitie 'Hart voor Natuur' heeft haar zorgen geuit over de toekomst van de natuur in Nederland tijdens een bezoek aan IPO-voorzitter Jan Franssen. De kwetsbaarheid en schoonheid van de natuur werd middels een symbolische vlinder overhandigd. Ook de provincies zijn bezorgd over de aangekondigde bezuinigingen.

Foto: Hart voor Natuur

In zijn reactie gaf Franssen aan de bezorgdheid van de coalitie van natuur- en milieuorganisaties over de toekomst van natuur en landschap in Nederland te delen. Staatssecretaris Bleker heeft de provincies opdracht gegeven om meer dan 40% te bezuinigen op de belangrijkste budgetten voor natuur en landschap. Gevolg is dat er veel bijzondere planten- en diersoorten dreigen te verdwijnen en Nederland een saaier landschap krijgt. Ook komt er hierdoor een rem op de aanleg van nieuw groen rond steden. De coalitie Hart voor Natuur is een initiatief van meer dan twintig natuur- en milieuorganisaties die binnen dit platform ageren tegen de voorgenomen bezuiniging op het natuurbudget.

PBL-rapport

De zorgen over het natuurbeleid worden bevestigd door het Planbureau Leefomgeving (PBL). In een aan staatssecretaris Bleker aangeboden rapport over de herijking EHS concludeert het Planbureau dat de voorgenomen bezuinigingen van het rijk leiden tot een verdere verslechtering van de natuurkwaliteit en de leefomstandigheden voor planten- en diersoorten. Het PBL heeft op verzoek van de staatssecretaris zeven varianten van voor de ontwikkeling van de EHS doorgerekend en komt tot de conclusie dat in geen van die varianten de natuurdoelen worden gehaald, waaronder die van de Natura 2000-gebieden. De natuurkwaliteit en de leefomstandigheden voor planten en dieren zouden verslechteren en de kwaliteit van het landschap en de recreatieve waarde ervan zouden achteruitgaan.

Overleg

De natuurdoelen worden alleen gehaald als er geld bij komt. Met een efficiënte inzet van de huidige middelen kan de teruggang in natuurkwaliteit nog wel worden beperkt, maar verbetering is slechts mogelijk als er extra geld beschikbaar komt. Het Planbureau adviseert het kabinet om in tijden van financiële krapte het beschikbare geld in te zetten voor het beheer van al bestaande natuurgebieden. Het Planbureau stelt dat er slechts financiering beschikbaar is voor het beheer van tweederde van de EHS. Daarnaast stelt het Planbureau voor om het tempo van de realisatie EHS omhoog te schroeven, maar dat is in praktijk onhaalbaar.

Provincies staan als regisseur van het landelijk gebied aan de lat om in samenwerking met betrokken organisaties te komen tot passende oplossingen in de gebieden. Deze integrale en gebiedsspecifieke benadering biedt het meeste perspectief in tijden van financiële krapte, maar nemen veel tijd in beslag. Inmiddels zijn de provincies met het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) en de maatschappelijke organisaties in overleg over de toekomst van het natuurbeleid in relatie tot een vitaal platteland. ●

Informatie: www.hartvoornatuur.nu

Flevoland pakt geluidoverlast aan

De motorsport in Flevoland veroorzaakt de nodige overlast voor omwonenden. Dankzij een nieuw geluidmeetsysteem en goede afspraken met de exploitanten gaat dat drastisch veranderen.

Met ingang van raceseizoen 2011 in april gaat de provincie handhavend optreden tegenover exploitanten van het Midland Circuit, de Motor-cross en de Motorspeedway bij Luchthaven Lelystad. Sinds maart 2010 staan er geluidsmeters rond de drie circuits en is het geavanceerde geluidmeetsysteem uitgetest. De introductie van het systeem heeft er al toe geleid dat de exploitanten zich beter aan de voorschriften houden, bijvoorbeeld met betrekking tot de openingstijden. Voor dit jaar is een verlaging tot 200 procent afgesproken met de sportbonden (KNMV/MON) en de exploitanten. Het meetsysteem toont aan of men hier inderdaad in slaagt. Doet men dat niet, dan gaat de provincie handhavend optreden. Omwonenden hebben inmiddels laten weten blij verrast te zijn met het geluidmeetsysteem. Bijzonder is dat de metingen door iedereen zijn te volgen op www.flevoland.nl/geluidhinder. ●

Foto: provincie Flevoland

Informatie: Hans Oude Ophuis, 0320-265395, hans.oudeophuis@flevoland.nl

Investeren in het voorkómen van ongelukken

De enorme brand bij Chemie-Pack in Moerdijk kwam begin dit jaar internationaal in het nieuws. Een actueler moment voor de start van het IPO-project inherente veiligheid was niet denkbaar. Doel van dit project is om het concept 'inherente veiligheid' - ongelukken zoveel mogelijk voorkomen - verder uit te dragen.

Je kunt inherente veiligheid zien als een specifieke benadering van veiligheid. In plaats van het beschermen tegen gevaren staat het zoeken naar mogelijkheden om installaties of bedrijfsprocessen veiliger te krijgen voorop. Bedrijven moeten zich steeds afvragen of de gevaarlijke stoffen die zij gebruiken wel nodig zijn. En zo ja, op welke manier die stoffen veilig kunnen worden geproduceerd, verladen, gebruikt en opgeslagen. Voor het vermijden, elimineren of reduceren van gevaren zijn vijf strategieën onderscheiden (zie kader).

Voorgeschiedenis

Het begrip inherente veiligheid wordt weliswaar al sinds 1976 toegepast binnen de procesindustrie, maar binnen het veiligheidsdenken is deze benadering nog niet zo gebruikelijk. Toepassing is een creatief proces: het betekent vaak dat je op een andere manier naar bedrijfsprocessen moet kijken.

De provincies Noord-Brabant, Zeeland en Zuid-Holland en de DCMR Milieudienst Rijnmond zijn al enige tijd actief op het gebied van inherente veiligheid. Hun inspanningen waren er steeds op gericht om een instrument te ontwikkelen waarmee bedrijven, op vrijwillige basis, zelf aan de slag kunnen. Daarnaast hebben zij sinds 2006 verschillende pilots uitgevoerd om samen met bedrijven te zoeken naar mogelijkheden om hun bedrijfsprocessen veiliger te maken. Uit deze pilots is gebleken dat de innovatieve benadering leidt tot nieuwe inzichten bij bedrijven. In een aantal gevallen heeft dit ook geleid tot aanpassingen in de bedrijfsvoering.

Instrument en databank

Op basis van deze ervaringen is het 'IV-instrument' ontwikkeld, dat gratis beschikbaar is via de website 'www.inherenteveiligheid.eu'. Het instrument is een vragenlijst waarmee bedrijven stapsgewijs hun bedrijfsprocessen kun-

Vijf strategieën

1. Vervangen van gevaarlijke stof (bijv. hopextract gebruiken voor het witwassen van suiker in plaats van het gevaarlijke zwaveldioxide);
2. Verminderen van gevaarlijke stoffen (bijv. verdunde in plaats van geconcentreerde oplossingen);
3. Verbeteren van condities (bijv. gebruik van katalysatoren);
4. Vereenvoudigen of verhogen tolerantie voor fouten (bijv. reduceren aantal recepturen);
5. Veranderen van logistiek en lay-out (bijv. contractordorp op veilige afstand plaatsen)

Een benzinestation voor de deur van een flatgebouw kan bij een ongeluk grote gevolgen hebben

nen doorlichten, op zoek naar mogelijkheden om deze veiliger te maken. De vragen zijn voorzien van aansprekende voorbeelden uit de alledaagse praktijk. Het doorlopen van de vragen moet ertoe leiden dat een bedrijf kritischer kijkt naar de eigen bedrijfsvoering en opties signaleert die tot een veiligere werksituatie kunnen leiden. Daarnaast bevat de website een databank met voorbeelden. Deels zijn deze voorbeelden afkomstig uit de tientallen pilots die hebben plaatsgevonden, maar daarnaast kunnen bedrijven ook zelf nieuwe voorbeelden aandragen. Doel van de databank is om bedrijven te inspireren en om hen in staat te stellen om inzichten onderling met elkaar uit te wisselen.

Logo inherente veiligheid

Vergroten bekendheid

In de afgelopen periode is al veel bereikt. De komende tijd zal dan ook vooral in het teken staan van het vergroten van de bekendheid van het begrip inherente veiligheid, met name in het bedrijfsleven, en van de hulpmiddelen die beschikbaar zijn via de website. Hier zal in interprovinciaal verband aan worden gewerkt: zo hebben onlangs ook de provincies Limburg en Noord-Holland zich bij de projectgroep aangesloten. Omdat inherente veiligheid van bedrijfsprocessen uiteindelijk een verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven zélf is, is het de bedoeling om op termijn het beheer van de website over te dragen aan het bedrijfsleven. ●

Hans van Kempen (l.) 0118-631130, jgf.v.kempen@zeeland.nl
Wim Derksen (r.) 073-6808697, wderksen@brabant.nl

Overige deelnemers IPO-projectgroep:
Jacques van Steen (DCMR Milieudienst Rijnmond), Martin Aardenburg (Zuid-Holland), Jean-Pierre Ubachs (Limburg), Annet Busweiler (Noord-Holland)

Aanpak ammoniakuitstoot in cruciale fase

Voor varkens- en pluimveehouders die hun ammoniakemissies moeten verminderen is 2011 een be-langrijk jaar: zij moeten vóór 1 juli een vergunning voor hun ammoniakemissies aanvragen. Een groot deel van deze aanvragen kan worden afgehandeld als melding volgens het Activiteitenbesluit.

Europa stelt scherpe eisen aan de landelijke uitstoot van ammoniak in 2010 en de jaren daarna. Ammoniak brengt schade toe aan natuur. Veehouderijen veroorzaken 90% van de landelijke emissie. Het 'Actieplan Ammoniak Veehouderij' moet er voor zorgen dat de bedrijven die sinds 2005 onder het Besluit huisvesting vallen zo snel mogelijk maar ook op een zo slim mogelijke manier gaan voldoen aan deze regelgeving. Binnen een gelijknamige werkgroep coördineren provincies, gemeenten en Rijk de uitvoering en monitoring van het plan. De provincies zijn erbij betrokken vanwege hun regierol in het landelijk gebied, de relatie met de reconstructie van concentratiegebieden intensieve veehouderij, en het ammoniakbeleid in relatie tot de natuurbeschermingswet.

Doorgaan, uitbreiden of stoppen

Via het actieplan gedooft de overheid dat veehouders per 1 januari 2010 nog niet voldoen aan de eisen, indien ze in een bedrijfsontwikkelplan aangeven hoe en wanneer ze wel gaan voldoen. De eerste stap – indiening van de ontwikkelingsplannen bij gemeenten – is inmiddels afgerond. Dit betekent dat gemeenten veelal weten welke ondernemers er doorgaan, uitbreiden of over een aantal jaar stoppen. Houden ze er voor 2013 mee op, dan hoeven deze ondernemers geen extra ammoniakmaatregelen te nemen.

Willen ze na 2013 nog even doorgaan, dan mogen ze dat tot 2020 doen als ze een aantal beperkte maatregelen nemen. Bijvoorbeeld in het bedrijfsmanagement of door minder dieren te houden. Dit zijn maatregelen die minder investeringen vergen dan de technische aanpassingen die bedrijven die doorgaan en/of uitbreiden moeten nemen. Voor deze 'blijvers' geldt strenger toezicht, omdat bij hen de echte milieuwinst is te behalen.

Handhavers aan de slag

Gemeenten zijn momenteel druk bezig met de behandeling van vergunningaanvragen voor de te nemen maatregelen. Straks mag voor de meeste veehouders echter worden volstaan met een melding. Onlangs is hierover een voorpublicatie verschenen in de Staatscourant. Waarschijnlijk treedt deze wijziging van het Activiteitenbesluit eind 2011 in werking.

Als de vergunningen en meldingen gereed zijn, moeten de handhavers aan de slag. De werkgroep Actieplan Ammoniak schrijft hiervoor een handreiking en organiseert dit jaar voorlichtingsbijeenkomsten. ●

Informatie bij Johan Klitsie (ministerie I&M, 070-3394667), Sjors Willems (provincie Noord-Brabant, 073-6812461) of www.infomil.nl

KORT

Effecten opslag radioactief afval

De provincie Noord-Brabant laat nader onderzoek uitvoeren naar de effecten in Brabant van ondergrondse opslag van radioactief afval in België. Voor het onderzoek schakelen GS prof. Olsthoorn in, hoogleraar Geohydrologie aan de TU Delft. Aanleiding is een Belgisch plan om op termijn radioactief afval op te slaan in ondergrondse kleilagen in Vlaanderen, in het grensgebied met Noord-Brabant. Vanwege de ligging van deze kleilagen zijn effecten op de lange termijn in Brabant mogelijk niet uit te sluiten. Nader onderzoek moet daarin meer duidelijkheid bieden, aldus gedeputeerde Peter van Vugt: "Met de opdracht voor deze onderzoeker heeft Brabant zich verzekerd van grote deskundigheid op dit terrein. We willen geen berging van radioactief afval in de grensstreek zo-

lang niet zeker is dat elk negatief effect uitgesloten is. Ons uitgangspunt is en blijft: bij twijfel niet doen."

Koepelvergunning Randmeren Veluwe

De provincie Flevoland heeft de definitieve vergunning verleend voor het Integraal Inrichtingsplan Veluwerandmeren (IIVR). Deze koepelvergunning aan Rijkswaterstaat (RWS) is een primeur binnen de Natuurbeschermingswet. Ze omvat 36 samenhangende maatregelen. Deze zorgen ervoor dat nieuwe ontwikkelingen op het gebied van economie, recreatie en natuur in harmonie samengaan. Daarmee gaat de herinrichting van de Randmeren haar laatste fase in. De Flevolandse gedeputeerde Anne Blik is enthousiast: "Er wordt al tien jaar aan de herinrichting gewerkt. Dat 19 overheden het zo met elkaar eens zijn en samenwerken is uniek. Dit zorgt

uiteindelijk voor minder bestuurlijk drukte."

RUD Noordzeekanaalgebied en Schipholregio

Gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer, Velsen, Zaanstad en de provincie Noord-Holland onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden voor de vorming van een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) voor het Noordzeekanaalgebied en de Schipholregio. Hiertoe is een intentieverklaring ondertekend. De tekst hiervan is te vinden op: www.samen10omgeving.nl.

Brabant investeert in zonne-energie

Met een forse investering in de ontwikkeling van zonne-energie in Zuid-Oost Brabant, wordt deze regio nummer één in Europa op het gebied van zonne-energie en innovatie. Dit is de ambitie van

kennisinstellingen, bedrijven en overheden. Provinciale Staten hebben de plannen ad 48,7 miljoen euro goedgekeurd. Door de investering worden toonaangevende onderzoeksinstituten op het gebied van duurzame energie opgezet of naar Brabant gehaald. De kennis in de instituten en via laboratorium- en testfaciliteiten ontwikkelde kennis wordt beschikbaar gesteld voor het bedrijfsleven. Ook wordt de kennis toegepast en vermarkt voor de dagelijkse praktijk. ●

Start 'De Duurzame Leverancier'

Strukton Rail, Grontmij, Oranjewoud en Movares hebben het initiatief genomen voor 'De Duurzame Leverancier', een website die dient als platform en hulpmiddel voor bedrijven die actief een duurzame bedrijfsvoering willen opzetten. Het initiatief wordt ondersteund door

de provincie Utrecht. Daarnaast denkt het Wereld Natuur Fonds als geïnteresseerde partij actief mee. Informatie: www.duurzameleverancier.nl ●

Gelders Transitie Centrum

Stichting kiEMT zet in nauwe samenwerking met energiekennisbedrijf KEMA en Wageningen Universiteit en Researchcentrum het Gelders Transitie Centrum (GTC) op. Het centrum richt zich op het initiëren, ondersteunen en versnellen van doorbraakprojecten in de energie- en milieutechnologiesector. Hiervoor ontvangt Stichting kiEMT een Europese subsidie van 540.000 euro, aangevuld met 360.000 euro van de provincie Gelderland. Het GTC zal een belangrijke bijdrage gaan leveren aan de opbouw van kennis voor de realisering van de klimaatdoelstellingen van de provincie. ●

Kan stortbeheer beter?

Foto: provincie Noord-Brabant

Isoleren, beheersen en controleren is afdoende om doorleken van afvalstoffen naar de omgeving te voorkomen. Maar daar zijn forse investeringen mee gemoeid en wat gevaarlijk is blijft gevaarlijk, zij het ingepakt. Duurzaam stortbeheer beoogt een stap verder te gaan.

Tot het midden van de jaren '70 van de vorige eeuw werd ons afval veelal gestort. De daarop volgende decennia is storten naar de laagste trede getuimeld. Vanuit de duurzaamheidsgedachte terecht, maar storten blijft als achtervangfunctie nog wel overeind.

Huidige regelgeving

De milieuhygiënische randvoorwaarden waaraan een stortplaats moet voldoen zijn vastgelegd in de EG Richtlijn Storten. In Nederland is die vertaald in de Wet milieubeheer, het Stortbesluit bodembescherming met bijbehorende Uitvoeringsregeling en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen. Deze regelgeving is gericht op langdurig verantwoorde berging van het afval op basis van de IBC-criteria: Isoleren (onder- en bovenafdichting), Beheersen (verantwoorde exploitatie inclusief beheer en onderhoud, langjarige nazorg) en Controleren (monitoring). Op deze manier wordt verspreiding van verontreinigingen naar de omgeving voorkomen. Ze blijven echter als potentiële bron wel in het afval binnen het stort aanwezig.

Duurzaam Stortbeheer

Vanuit duurzaamheid bezien zijn er bij de huidige regelgeving kanttekeningen te plaatsen. Reden voor de branche om de laatste jaren meerdere onderzoeken uit te voeren naar een meer duurzame vorm van storten. Een eerste concept daarvan is in 2005 aan het Rijk en de IPO Adviescommissie Milieu aangeboden. Van die zijde is positief gereageerd, waarbij is aangegeven dat verdere uitwerking zich vooral moet richten op bestaande stortplaatsen. De branche heeft daarop in 2010 de methodiek 'Duurzaam Stortbeheer' gepresenteerd: een concept gericht op de verduurzaming van bestaande stortplaatsen. Doel is om het emissiepotentieel van de verontreinigingen in een stortlichaam substantieel en structureel terug te brengen en daarmee dus ook het lange termijnrisico op bodem- en grondwaterverontreiniging. Hiertoe worden de in het afval aanwezige verontreinigingen gereduceerd door ze onder invloed van biologische, chemische en fysische processen om te zetten, te verwijderen of vast te leggen. Daarvoor kunnen op zich bekende technieken worden toegepast: (percolaat)infiltratie en beluchting.

Besparingspotentieel

De verwachting is dat Duurzaam Stortbeheer ook tot een (maatschappelijk) kostenvoordeel kan leiden. Uit een onafhankelijke economische verkenning is op termijn (2035 - 2046) een besparingspotentieel van ca 100 miljoen euro

Belang provincies

Het belang voor participatie van de provincies in IPO-verband in dit project is tweeledig. Allereerst raakt dit project direct aan de wettelijke provinciale taken. Stortplaatsen zijn IPPC-richtingen waarvoor de provincies ook in het Wabo-tijdperk voor het instrumentarium vergunningen, toezicht en handhaving (VTH) bevoegd gezag zijn. Indien de effectiviteit van het concept Duurzaam Stortbeheer via 'verduurzamingspilots' wordt hard gemaakt, dan zullen de resultaten worden vertaald in nieuwe regelgeving. Die zal zijn doorwerking hebben naar de VTH-taken van alle provincies. Verder zal het van invloed zijn op de benodigde omvang van de nazorg en de daartoe ingestelde fondsen waarvoor de provincies wettelijk verantwoordelijk zijn. Daarnaast zijn er de beleidsmatige aanknopingspunten met het 'Convenant bodemontwikkelingsbeleid' dat mede door het IPO is ondertekend: doel en uitwerking van Duurzaam Stortbeheer sluit hier nagenoeg naadloos bij aan.

Stortplaats Gulbergen in Brabant, waarvan een deel nog niet is afgewerkt

naar voren gekomen, bestaande uit besparing op (de aanleg van) bovenafdichtingen en nazorg. De gepresenteerde resultaten omvatten in dit stadium logischerwijs nog wel een ruime bandbreedte.

Grootschalige pilots

Om de theoretische verwachtingen op praktijkschaal aan te tonen, heeft de branche plannen om op drie of vier locaties gedurende een periode van ca. tien jaar grootschalige 'verduurzamingspilots' uit te voeren. De pilots moe-

Foto: Vereniging Afvalbedrijven

Voorzitter gedeputeerde Erik van Heijningen (links) en Willem Kattenberg van het ministerie van I&M (midden) krijgen de door alle Nederlandse afvalstortbedrijven ondertekende 'Intentieverklaring Introductie Duurzaam Stortbeheer' aangeboden door Peter Louwman (Vereniging Afvalbedrijven).

ten duidelijk maken in welke mate bestaande stortplaatsen op deze wijze zijn te verduurzamen. De IPO Adviescommissie Milieu heeft op 10 februari 2011 uitgesproken positief te staan ten opzichte van de onderzoekspilots. Aangegeven is dat het onderzoek duidelijke criteria dient op te leveren waarvoor Duurzaam Stortbeheer zou kunnen plaatsvinden. Ook de risico's moeten nadrukkelijk worden geïnventariseerd.

Met het oog hierop is een projectgroep geformeerd waarin branche, ministerie I&M, NIVB en IPO participeren. De provincies brengen daarbij hun expertise in. De projectgroep werkt momenteel de randvoorwaarden uit (beleidsmatig, technisch, milieuhygiënisch, juridisch) die als toetsingskader voor de pilots moeten gaan dienen. Voordat de pilots daadwerkelijk van start gaan wil de branche nog wel meer zekerheid over het bij positief resultaat daadwerkelijk aanpassen van het beleid en de regelgeving. Wordt die gegeven, dan gaan de pilots daadwerkelijk van start. ●

Informatie: Jan Ditters, 073-6812609, JDitters@brabant.nl

Aanpassen omgevingsrecht: wat moeten provincies ermee?

Foto: Michiel Wijnberg

De provincies spelen op ruimtelijk-economisch gebied een wezenlijke rol. Het IPO heeft onderzoek verricht naar de mogelijkheden om die rol tot uitdrukking te laten komen in het nieuwe stelsel van omgevingsrecht dat eraan zit te komen. Dit heeft geresulteerd in goede ontwerpprincipes.

In de vorige kabinetsperiode is het ministerie van VROM gestart met het Actieprogramma Vernieuwing Instrumentarium en gebiedsontwikkeling (AVI). Bekende projecten daarbinnen zijn de Crisis- en herstelwet en Herbezinning op het omgevingsrecht, een samenstel van diverse wetten op het gebied van infrastructuur, milieu, natuur, landbouw, bouwen, water, ruimtelijke ordening, monumenten, archeologie, mijnbouw, ontgrondingen, luchtvaartterreinen. Het kabinet Rutte heeft vervolgens in het regeerakkoord bundeling en vereenvoudiging van het omgevingsrecht als één van de speerpunten benoemd, in combinatie met het permanent maken van de Crisis- en herstelwet.

Hoofdpijnen beleid

Het eerdergenoemde Actieprogramma is de directe aanleiding geweest om de rol en positie van provincies vanuit milieuoogpunt in het omgevingsrecht te verkennen. Om het zo inzichtelijk mogelijk te maken is daarbij de nadruk gelegd op de relatie tussen gebiedsontwikkeling en milieu. Dit is gedaan vanuit de gedachte dat milieu een kwaliteitsaspect is voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Inmiddels heeft het onderwerp nog lang niet aan actualiteit ingeboet. Integendeel, het kabinet wil met de vereenvoudiging van het omgevingsrecht juist vaart maken. Vandaar ook dat er speciaal een interdepartementale programmadirectie voor is ingesteld.

Hoofdpijnen van het beleid zijn onder meer decentralisatie en actualisatie. Dit houdt in heldere verantwoordelijkheden en meer ruimte voor initiatieven van decentrale overheden, ondernemers en burgers, inclusief realistische randvoorwaarden voor een duurzame en klimaatbestendige toekomst. Toewerken naar een krachtige uitvoering vormt een tweede speerpunt, met eenvoudiger regelgeving en procedures. Verder moet de sturing zich richten op de voortgang van projecten; dit betekent versnelling van de besluitvorming en vermindering van de maatschappelijke kosten als gevolg van regelgeving.

Resultaat

De belangrijkste onderzoeksvraag is als volgt geformuleerd: "Welke zijn de mogelijke en gewenste rollen en posities van provincies ten aanzien van milieu in gebiedsontwikkeling binnen het veranderend stelsel van omgevingsrecht?" Het onderzoek, uitgevoerd door B&A Consulting, heeft goede ontwerpprincipes voor een aangepast stelsel van omgevingsrecht opgeleverd. Enkele daarvan zijn:

- Integratie van verschillende wetten, met de huidige Wet ruimtelijke ordening als basis en dan met name het begrip 'provinciaal belang', waarmee provincies (boven-) regionale gebiedsontwikkelingen naar zich toe kunnen trekken;
- Het bieden van een wettelijk kader om in gebiedsprocessen meer ruimte te geven aan politiek-bestuurlijke afwegingen;
- Het centraal stellen van het begrip 'omgevingskwaliteit', waarmee ook niet-ruimtelijke aspecten in de integrale afweging een rol spelen;
- Besluitvorming binnen een gegarandeerde termijn.

Mochten de ontwerpprincipes onderdeel van het stelsel worden, dan vergt dat wel wat. Hoe kan bijvoorbeeld daadwerkelijk invulling worden gegeven aan het begrip integrale omgevingskwaliteit?

Hoe ontwikkelen de provincies eigen kennis en kunde om de afwegingsruimte ten volle te benutten?

Wat moeten zij daarvoor doen of laten?

Wat als het stelsel in één keer op zijn kop gaat in plaats van geleidelijk?

Met deze vragen gaan we verder aan de slag. ●

Informatie: André van Eijk, 023-5144747, eijka@noord-holland.nl

KORT

Natuurverkenning 2011 blikt vooruit

Het beleid voor natuur en landschap heeft de afgelopen decennia successen geboekt. Toch zijn er nog flinke uitdagingen, zoals het verbeteren van biodiversiteit. In de Natuurverkenning 2011, een speciale website, kijkt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) ver vooruit naar de toekomst van natuur en landschap in Nederland. Aan wat voor soort natuur heeft de samenleving in 2040 behoefte? Hoe zou Nederland er-

uitzien met die natuur? En welke stappen kan het beleid vanaf 2011 al zetten om toe te werken naar die gewenste natuur? Met deze themasite hoopt het PBL ook inspiratie te bieden voor de nu lopende beleidsprocessen, zoals herijking Ecologische Hoofdstructuur. Het adres is: www.pbl.nl/natuurverkenning/.

Combinatie WKO en stadsverwarming

Met de officiële toekenning van een subsidie van 7,5 miljoen euro door de provincie Noord-Brabant heeft

de bouw van de wijk Stadsoevers in Roosendaal een mijlpaal bereikt. Zo beleeft de stadswijk een primeur door voor het eerst in Nederland warmte-koude opslag te combineren met lage temperatuur stadsverwarming. Stadsoevers wordt verwarmd door een nieuw leidingennet waar de duurzame restwarmte van de nabijgelegen afvalenergiecentrale naar toe gaat. Een 'Smart Climate Grid' verbindt de twee energiesystemen met elkaar. Met als resultaat dat Stadsoevers - door de provincie aangeduid als proeftuin voor klimaat

en duurzaamheid - een tot 56 procent gereduceerde CO₂-uitstoot realiseert. Het project omvat de bouw van 900 woningen, sportvoorzieningen, kantoren en twee scholen, die door de nieuwe lokale hoogrendementsinstallatie en bodemenergie worden gekoeld en verwarmd. ●

Windenergie levert meer banen op

Het adviesbureau Ecofys heeft in opdracht van Greenpeace onderzoek gedaan naar de werkgelegenheidseffecten van windmolenparken

en energiecentrales. Hieruit blijkt dat als de provincies Groningen en Friesland inzetten op de bouw van windmolenparken, dit zo'n 14.000 permanente arbeidsplaatsen kan opleveren. Dat is tien keer zo veel als kolencentrales creëren. Voorwaarde is wel dat de overheid moet zorgen voor snelle en transparante procedures voor vergunningverlening van windparken en voorrang voor duurzame energie op het elektriciteitsnet. ●

Noorden investeert om te besparen

Foto: Michiel Wijnbergh

Medio 2015 moeten in de noordelijke provincies Groningen, Fryslân en Drenthe 100.000 woningen energiezuinig zijn. De grootste klap wordt in de bestaande bouw gemaakt. Het initiatief slaat duidelijk aan: in een jaar tijd hebben de regelingen al ruim 47 miljoen euro aan investeringen door particulieren en corporaties losgemaakt. Milieu en werkgelegenheid varen er wel bij.

De gezamenlijke ambitie van de drie provincies is uitgewerkt in het '100.000 woningenplan'. Naast projecten voor de nieuwbouw gaat het vooral om het energiezuiniger maken van de bestaande bouw: hier liggen immers de grootste kansen. In Noord-Nederland gaat het om ongeveer 750.000 woningen, dat is 10% van de landelijke woningvoorraad. Rond de 65% hiervan is in handen van particuliere woningeigenaren en zo'n 30% is van corporaties. Overigens is naast het besparen van energie ook het behouden van werkgelegenheid in de bouwkolom een belangrijk reden achter het plan.

Ervaringen tot nu toe

Om het ambitieuze doel te realiseren hebben de noordelijke provincies eigen middelen ingezet en budget aangevraagd bij het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en Pieken in de Delta. Per provincie is 2,25 miljoen euro gereserveerd, in totaal voor het noorden dus 6,75 miljoen euro. Ditzelfde bedrag is nu ook beschikbaar vanuit het EFRO (6,75 miljoen) én

Pieken in de Delta (6,75 miljoen), in totaal dus 20,25 miljoen euro! Met een dergelijk budget kunnen de provincies echt een verschil maken.

Inmiddels zijn er twee subsidieregelingen opgesteld: voor particuliere woningeigenaren en voor corporaties. Beide regelingen worden uitgevoerd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).

Het budget voor de regeling voor corporaties bedraagt tot 1 november 2011 per provincie 3 miljoen euro. De corporaties kunnen subsidie aanvragen voor twee typen innovatieve projecten gericht op sociale huurwoningen. Het eerste type betreft het verbeteren van de energielabels van ten minste vijftig woningen die in ieder geval label C moeten halen. Het tweede type

project betreft het renoveren van ten minste tien woningen tot energieneutrale woningen. Het initiatief van de provincies slaat duidelijk aan. Tot nu toe hebben dertien corporaties al subsidie aangevraagd, waarvan twee voor de energieneutrale woningen, en is aan twaalf projecten al subsidie toegekend.

De subsidieregeling voor particulieren was eveneens succesvol. Particuliere woningeigenaren konden subsidie ontvangen over 20% van de kosten voor energiebesparende maatregelen, die in de regeling genoemd werden, tot een maximum van tweeënhonderd euro. Het budget voor de regelingen bedroeg zeven ton euro (Drenthe) tot een miljoen euro (Groningen/Fryslân) en was binnen vier maanden uitgeput. Opvallend is dat bijna 60% van de aanvragers de maatregelen neemt om te besparen op de energiekosten. Ook zijn in ruim 40% van de aanvragen zonnepanelen opgenomen omdat leveranciers/installateurs de subsidie gingen promoten. Verder heeft 20% een maatwerkadvies laten uitvoeren voor de subsidieaanvraag.

Vervolg

Gezien de ervaringen tot dusver is besloten om een volgende subsidieregeling zo veel mogelijk te baseren op een verbetering van het energielabel en maatregelen uit het maatwerkadvies. Hierbij willen de provincies ook meer aansluiten op de systematiek van het rijk. De volgende subsidieregeling zal ook soberder zijn, zodat meer particulieren kunnen profiteren. Daarnaast kijken de provincies ook naar de mogelijkheden om via leningen en dergelijke particulieren extra budget te bieden. Zo komen er binnenkort in de gemeenten Assen en Meppel al twee fondsen met duurzaamheidsleningen beschikbaar om ervaring met dit instrument op te doen; het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) treedt daarbij op als intermediaire organisatie.

Milieu én werk

Door particuliere woningeigenaren worden 7,4 miljoen euro en door de corporaties maar liefst 40 miljoen euro aan investeringen gepleegd. Het mag duidelijk zijn dat naast alle verminderde CO₂-uitstoot door energiebesparing en opwekking van duurzame energie mede dankzij de regelingen ook een flinke impuls aan de regionale werkgelegenheid wordt gegeven. ●

Informatie: Herman Jan Wijnants, 06-23952026, h.wijnants@drenthe.nl

Klimaat-effectatlas als glazen bol

Limburg heeft de gevolgen van klimaatverandering op lange termijn in beeld gebracht. Inzichtelijke kaarten maken duidelijk hoe klimaatvariabelen als temperatuur en neerslag zich de komende decennia zullen ontwikkelen. Plus de consequentie hiervan.

De Limburgse klimaat-effectatlas is ontwikkeld door Alterra en DHV in samenwerking met Geodan Next en Deltares. De kaarten, gemaakt op basis van KNMI-scenario's, laten onder meer het verloop zien in het aantal tropische dagen (meer dan 30°C), het neerslagtekort en het aantal dagen met veel neerslag. Vervolgens worden de primaire effecten van klimaatverandering vertaald naar gebiedsspecifieke gevolgen, zoals droogtegebieden en hitte-eilanden in de steden. Daaruit zijn dan weer de secundaire effecten af te leiden als droogtes en overstromingen. Vervolgens kan per gebied bekeken worden hoe klimaatrobust een bepaalde functie is: de tertiaire effecten met gevolgen voor onder andere recreatie, wonen en landbouw.

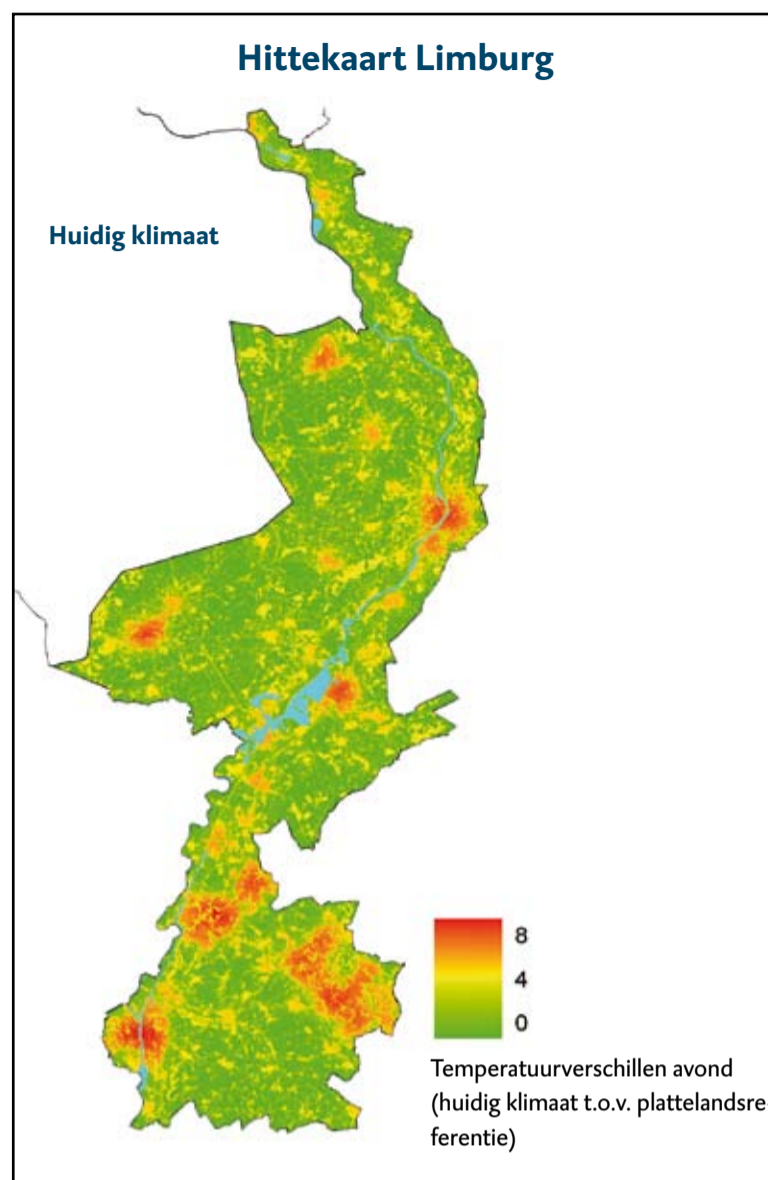
Toepassing

De kaarten kunnen worden gebruikt voor visievorming en regionaal beleid en dienen als hulpmiddel bij het schatten van de bijbehorende investeringen. Het merendeel hiervan wordt voor een periode van 40 tot 50 jaar gedaan, denk aan investeringen op het gebied van infrastructuur, bebouwing en bebossing. Om die reden zijn de te verwachten effecten op lange termijn in kaart gebracht. De atlas legt op deze manier een zo kwantitatief mogelijke basis voor uitvoering van het Actieprogramma Klimaatadaptatie. ●

Meer weten? Of wilt u een exemplaar van de Limburgse klimaat-effectatlas ontvangen? Neem dan contact op met Daphne Bücker, telefoonnummer 043-3897645 of d.bucker@prvlimburg.nl

Geoportaal Klimaat-effecten

Ruimtelijke informatie over de effecten van klimaatverandering is te vinden op het Geoportaal van het project Klimaat-effectatlas. De informatie is door een consortium van kennisinstellingen samen met het IPO/de provincies tot stand gekomen. Het Geoportaal Klimaat-effecten is een belangrijke bron met wetenschappelijke, toepasbare achtergrondinformatie voor het meewegen van de gevolgen van klimaatverandering in het beleid. Het adres is: www.klimaat-effectatlas.wur.nl

Garantiefonds Utrecht voor Koude- en Warmteopslag

MKB-ondernemers en organisaties zonder winstoogmerk in de provincie Utrecht die willen investeren in duurzame en energiebesparende projecten kunnen terecht bij het Garantiefonds Energie. De provincie staat bij de bank garant voor de meerkosten van de duurzame investering als deze tussen de 50.000 en 500.000 euro bedragen. Het kan gaan om bijvoorbeeld zonnepanelen, isolerende maatregelen of warmtepompen. Kijk op www.provincie-utrecht.nl/garantiefonds. Onlangs overhandigde gedeputeerde De Jong (rechts op de foto) de eerste voucher van 480.000 euro aan mevrouw Loosen-van de Loo, directeur van de lokale Rabobank en de heer Rozemeijer, directeur van woningcorporatie Vallei Wonen in Woudenberg. De garantie is voor de Koude- en Warmteopslag (KWO) voor de onlangs opgeleverde woonservicezone De Tuinen. De Rabobank Woudenberg-Lunteren financiert deze duurzame installatie. De provincie staat garant.

Foto: provincie Utrecht

KORT
Pilot gasabsorptie-warmtepompen
 Samen met Remeha, de Nederlandse fabrikant van warmtetechnologie, starten Woningstichting Vaals en de provincie Limburg een pilotproject met gasabsorptiewarmtepompen. Remeha gaat circa 200 huishoudens voorzien van deze duurzame warmtetechnologie. In tegenstelling tot de rest van Europa worden dit soort warmtepompen in Nederland nog niet frequent toegepast. Door zijn innovatieve techniek heeft de pomp een hoger rendement dan een HR-ketel, wat resulteert in een lager energieverbruik. Huishoudens kunnen tot 20 procent per jaar besparen op hun energierekening. Daarnaast reduceert de innovatieve warmtepomp de CO₂-uitstoot aanzienlijk. Ook

bij lage buitentemperaturen werkt de gasabsorptiewarmtepomp probleemloos en levert het apparaat nog steeds een hoog rendement. De pomp is gemakkelijk te combineren met bestaande of nieuwe cv-ketels. ●

Primeur Noord-Holland: SolaRoad

SolaRoad is het eerste wegdek met geïntegreerde zonnecellen ter wereld. SolaRoad maakt het mogelijk om de weg te gebruiken en tegelijkertijd zonne-energie op te wekken. Deze innovatie wordt ontwikkeld door TNO in samenwerking met provincie Noord-Holland en de bedrijven Ooms Avenhorn Groep en Imtech. Op de ruim 137.000 kilometer aan wegen in Nederland valt meer dan genoeg zonlicht om alle voertuigen die erop rijden, te kunnen aandrijven met elektriciteit

uit zonne-energie. En dat levert energie-, milieu- en gezondheidsvoordelen op. In 2012 zal het eerste pilotproject in de vorm van een zonnefietspad in Noord-Holland geopend worden. ●

Voorbeeldenboek EHS

Om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) hangt vaak de sfeer van 'op slot', alsof er nooit meer iets zou kunnen op een locatie als daar eenmaal de bestemming EHS aan gegeven is. Met het boek 'Combineren met natuur' laat de provincie Gelderland met concrete voorbeelden zien dat de aanduiding EHS ook kansen biedt. Kansen om te ontwikkelen, als er ook geïnvesteerd wordt in natuur. Juist op plaatsen waar nog geen bijzondere natuurwaarden aanwezig zijn, zijn er mogelijkheden om te investeren in natuur in combinatie

met andere functies. Een algemeen recept is daarbij niet voorhanden. Elke situatie vraagt maatwerk. Dat maakt het lastig. De spelregels geven de denkrichting aan, maar bieden niet voor elke vraag een pasklaar antwoord. De voorbeelden laten wel zien dat er succesfactoren te benoemen zijn. ●

Brabant en Zeeland in biobased economy

Om optimaal gebruik te maken van de kansen van groene chemie, gaan provincies, bedrijfsleven, onderwijs en ontwikkelingsmaatschappijen in Zuid-West Nederland samenwerken op het vlak van de biobased economy. De agro- en foodsector speelt hierbij een belangrijke rol. In een intentieverklaring geven provincies Zeeland en Noord-Brabant, Avans Hogeschool, Hogeschool Zeeland,

Biobased Innovations en Biopark Terneuzen aan dat ze de lopende projecten in de biobased economy op elkaar gaan afstemmen en dat er nieuwe initiatieven komen om agrarische reststromen om te zetten in waardevolle producten. Dit is een goede ontwikkeling voor de werkgelegenheid in deze sectoren en voor het gaan realiseren van een omvangrijke 'groene' export. Gedeputeerden Lily Jacobs (Noord-Brabant) en Marten Wiersma (Zeeland) geven aan, dat zij met deze samenwerking ook invulling willen geven aan de ambities van het Rijk en Europa. In de zogenaamde Bedrijfslevenbrief van het kabinet wordt het cluster biobase in Zuid-West Nederland als onderdeel van topgebied chemie benoemd. ●

Cradle to Cradle Network maakt kansen concreet

Overzicht van het terrein van Floriade 2012. De Wereld Tuinbouw Expo in Venlo wordt ontwikkeld volgens Cradle to Cradle principes

In het kader van het Europese Cradle to Cradle Network project, waarvan de provincie Limburg de trekker is, zijn het afgelopen jaar goede voorbeelden op dit gebied Europabreed geïnventariseerd. Hierdoor geïnspireerd zetten alle deelnemende regio's dit jaar hun tanden in het opstellen van een actieplan.

Cradle to Cradle (C2C) is een ambitieuze benadering van duurzame ontwikkeling. De mens moet kunnen blijven produceren en consumeren, wonen en leven, zoals hij gewend is. Echter op een dusdanige manier, dat producten, gebouwen en gebieden op een innovatieve wijze worden vormgegeven zonder dat het ecologische systeem wordt vervuild en energievoorraden worden uitgeput. C2C stimuleert innovatie, creëert werkgelegenheid en realiseert een schone leefomgeving.

Cradle Network project (C2CN). Het gaat om vijf regionale ontwikkelingsmaatschappijen uit Finland, Frankrijk, Italië, Hongarije en Roemenië en vijf Europese overheden, de Provincie Limburg, OVAM uit België, de Oostenrijkse stad Graz, het Britse Suffolk County Council en Slovenië. Doel van het netwerk is het in eigen regio verzamelen van zoveel mogelijk goede C2C-voorbeelden en deze delen met de partners en andere geïnteresseerde Europese regio's. Binnen het netwerk worden vier thema's onderscheiden (zie kader). De Europese Commissie werkt actief mee als elfde partner, omdat Europa van mening is dat het initiatief een stimulans zal geven aan de doelstellingen van de Europese Unie voor economische groei en eco-innovatie.

Gezamenlijk project

Sinds januari 2010 werken tien Europese regio's samen aan het Cradle to

Studietraject

In de opstartfase lag de nadruk op het identificeren van het regionale netwerk en het verzamelen van inspirerende regionale voorbeelden. Met de Europese partners zijn tijdens thematische conferenties, workshops en studiereizen ervaringen en kennis gedeeld binnen de vier thema's. Regionale stakeholders namen hieraan deel om ervaringen uit te wisselen en te netwerken in een Europees veld. De resultaten van dit traject zijn gebruikt voor het maken van vier zogenaamde perspective studies, één voor elk thema, waarin de theorie aan de praktijk is gekoppeld. De goede voorbeelden van het partnership zijn gebundeld in de C2CN Initiatives Guide, een soort encyclopedie die inspireert. Al deze documenten zijn te downloaden vanaf 'www.c2cn.eu' en vormen belangrijke 'tools' in de aanloop naar de tweede fase van het project.

Implementatie

Dit jaar staat in het teken van het zoeken naar synergie over de grenzen heen. Dit traject mondt uit in een concreet actieplan voor alle betrokken regio's, waarin het netwerk wil laten zien hoe C2C concreet geïmplementeerd kan worden. Limburg zelf zet in op de implementatie van minimaal twee goede Europese voorbeelden in de provincie. De provinciale rol is hierbij variabel. Van procesmakelaar en uitvoerder tot cofinancier en bondgenoot in het aanboren van Europese and nationale financieringsmogelijkheden. ●

Informatie: Peter Koppers, 043-3897644, infoc2cn@prvlimburg.nl, www.c2cn.eu

Vier thema's

C2CN richt haar inspanningen op vier thema's: de industriële sector, gebouwde omgeving, gebiedsontwikkeling en governance.

Bij *industriële producten* moeten de materialen volkomen veilig zijn voor mens, plant en dier, moeten ze met kwaliteitsbehoud in de afvalfase opnieuw gebruikt kunnen worden in de ecologische of de technologische kringloop en moet het product gemakkelijk te ontmantelen zijn, zodat de materialen aan hun volgend leven kunnen beginnen.

Als het gaat om de *gebouwde omgeving* zoeken architectuur en stedenbouw zoveel mogelijk aansluiting bij natuurlijke ecosystemen. Gebouwen geven zuurstof af en nemen koolzuur op. Ze zuiveren water en lucht, creëren microklimaten en genereren door gebruik en opslag van zonne-energie en aardwarmte meer energie dan ze zelf nodig hebben. De bouwmaterialen zijn ecologisch verantwoord en zoveel mogelijk herbruikbaar.

Belangrijk uitgangspunt bij *gebiedsontwikkeling* is, dat al bij de ontwerpfase wordt uitgegaan van de dynamiek en kracht van het gebied. Samenhang en samenwerking tussen bouwkundige elementen en de fysieke onderlaag, de functies in het gebied en zijn gebruikers zijn ingepast.

Governance tot slot is de verbindingslijn tussen de elementen en laat zien hoe samenwerking en goede zorg voor bewustmaking van instellingen en personen kunnen bijdragen tot de verandering van onze maatschappij in eco-effectieve richting.

Gelderland maakt werk van uitvoeringsdiensten

Regionale Uitvoeringsdiensten moeten de vergunningverlening en handhaving slagvaardiger maken. Bij de vormgeving hiervan zijn de provincies Zuid-Holland en Gelderland goed op weg, vindt ook staatssecretaris Atsma. Maar hij maakt zich zorgen over het tempo van de andere tien provincies. Waarom lukt het Gelderland wel en wat kunnen de achterblijvers van deze koploper leren? Regisseur Gérard Bouman heeft een duidelijk advies: "Werk vanuit de inhoud."

Bundeling van kennis en expertise binnen Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) maakt het mogelijk om taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving effectiever te organiseren. Belangrijk, want de wet- en regelgeving op dit punt wordt met de dag complexer en daarmee de vergunningverlening en het toezicht op de naleving ook. Meer dan voldoende reden om vaart te zetten achter de ontwikkeling van RUD's, vindt Gérard Bouman van de provincie Gelderland. "De diensten maken het mogelijk om de gesignaleerde problemen op te lossen. De belangrijkste partners, waaronder provincie, gemeenten, politie, brandweer en GGD's, opereren straks veel meer gezamenlijk op regionaal niveau. Dat voorkomt ruis, waardoor zij hun taken beter kunnen uitvoeren en minder kwetsbaar zijn. Doordat de specialisten bij elkaar komen te zitten, verbetert automatisch ook de dienstverlening en kun je veel krachtiger en sneller opereren. Je werkt in feite veel gericht."

Dat klinkt allemaal mooi, maar gaat het in de praktijk ook zo werken? De vergunningverlening en handhaving wordt in Gelderland immers opgeknipt in zeven zelfstandige organisaties: loop je dan niet het risico dat er gaandeweg steeds meer verschillen in benadering komen binnen de provincie? Bouman denkt van niet. "Allereerst ontstaat bij de oprichting al uniformiteit omdat een landelijk vastgestelde checklist hiervoor als leidraad dient. Verder worden onze zeven RUD's opgezet volgens eenzelfde werkproces en zijn er criteria ontwikkeld aan de hand waarvan we straks kunnen zien of de kwaliteit voldoet."

Start bouwproces

Inmiddels heeft Gelderland het hele voorbereidingstraject achter de rug en kan worden begonnen met het bouwproces van de RUD's. Een deel van de partners heeft zoveel vertrouwen in de nieuwe opzet dat op B&W-niveau is besloten extra taken in te brengen. Aan dit laatste zit overigens ook een financieel aspect. "Het rijk snoept de lieve som van 100 miljoen euro af van het gemeentefonds. Een aantal gemeenten realiseert zich dat het overhevelen van omgevingstaken naar de RUD's helpt om dit tekort in te lopen. Als provincie juichen we deze ontwikkeling toe. Wat ons betreft worden alle coördinerende taken in zo'n dienst ondergebracht. We gaan dit ook zelf doen."

"Wat ons betreft worden ook alle coördinerende Wabo-taken in RUD's ondergebracht"

Al onze groene en blauwe verantwoordelijkheden verhuizen naar één van de RUD's." Betekent dit dat de milieufdeling van de provincie leegloopt?

"Ja, er zullen maar weinig milieuableftaren in provinciale dienst blijven. Als we de eerste becijferingen bekijken en er vanuit gaan dat gemeenten meer dan alleen Wm taken-beleggen, gaat iedere dienst uit ruim 100 fte's bestaan."

Op 1 maart heeft de provincie staatssecretaris Atsma per brief geïnformeerd over de stand van zaken. Indien de bewindsman instemt met de voorgestelde aanpak, dan kunnen medio zomer in Gelderland kwartiermakers aan de slag met het daadwerkelijk opzetten van de RUD's. "In 2012 volgt het uitplaatsen van de mensen uit de verschillende organisaties. Bedoeling is om vervolgens op 1 januari 2013 operationeel te zijn."

Complexe taken

Opmerkelijk is dat uit het aanlooptraject blijkt dat de schaal van de zeven RUD's te klein is om hier de complexe taken op het gebied van de procesindustrie onder te brengen. "Daarvan zijn er gewoon te weinig en dat maakt

Gérard Bouman: "het Gelders succes wordt gemaakt door gemeenten en provincie als partners"

het opknippen van de verantwoordelijkheden onlogisch en onnodig duur. Daarom hebben we de staatssecretaris voorgesteld om deze taken robuust op provinciaal niveau te organiseren in een soort extra overkoepelende samenwerking. Het recente ongeluk in Moerdijk maakt duidelijk hoe belangrijk dit is."

Koplopers en achterblijvers

Bouman hoopt dat ook de overige provincies nu voortgang weten te boeken. "De beoogde kwaliteitsimpuls op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving is echt heel nodig." Om die reden vindt hij het terecht dat Atsma onlangs per brief heeft aangekondigd rond de zomer in te grijpen als provincies niet in staat blijken het proces goed te organiseren. "We hebben met z'n twaalfen getekend voor een regisseursrol in dit traject. Bovendien hebben de koplopers er last van als het spaak loopt in andere gebieden. Het elan dat in de Gelderse regio's zit, wordt bij de gemeentelijke en provinciale bouwers niet versterkt als er elders telkens discussie ontstaat over de uitgangspunten van het proces." Mocht het nodig zijn om in te grijpen dan zal Atsma niet schuwen dit te doen, schrijft hij. "In het Gelders proces is dit niet nodig, doordat alle 56 gemeenten en de provincie zich eigenaar voelen van het proces", aldus Bouman.

Leren van elkaar

Reden te meer om provinciebreed de vaart erin te houden. Kunnen de achterblijvende provincies wellicht hun voordeel doen met Gelderse ervaringen? "Ja, wat in ieder geval helpt is als beslissingen worden genomen vanuit de inhoud en niet vanuit discussies over de structuur. Verder raad ik aan om de regie- en partnerrol van de provincie zowel ambtelijk als bestuurlijk gescheiden te houden. Vanuit de regierol kan men zich dan louter richten op het opzetten van de RUD's en vanuit de rol als partner op de inhoud en het concreet overhevelen van taken." In dit kader pleit hij ervoor om in interprovinciaal verband regelmatig ervaringen uit te blijven wisselen. "Maar dat is niet genoeg. Uiteindelijk zal men het toch zelf moeten organiseren. Geen regio is immers hetzelfde. Het is en blijft een eigen verantwoordelijkheid." Wel hoopt de Gelderse regisseur dat de provincies erin slagen alles volgens plan en vooral in samenhang te organiseren. "Voor alles moet de kwaliteit voorop staan", benadrukt Bouman tot slot. ●

Jan de Graaf

Om te komen tot een landelijke dekkend netwerk van RUD's hebben rijk, provincies, gemeenten en waterschappen gezamenlijk een program-mabureau opgezet. Informatie op: www.uitvoeringmetambitie.nl

ip milieuwerk

uitgever

Milieuwerk wordt uitgegeven door het Interprovinciaal Overleg
Postbus 16107
2500 BC Den Haag
Joyce Klink 070 8881231

kostenloze abonnementen / adreswijzigingen

Antwoordnummer 10145
2260 WB Leidschendam

eindredactie en productie

De Graaf Communicatie
Enkhuizen
telefoon 0228 326068
e-mail: graafcom@wxs.nl

basisvormgeving

Jeronimus van Pelt (Saskia Mpiana)

opmaak

Herman R. Fuit Den Haag

Cartoon

Wim Stevenhagen

druk

RS Drukkerij bv Den Haag